

פרק ד א הובש ירקוח או ימים בחומן או צינן וכן השולק או המולה אף בשדה חייב. שהארז והמלה האמקח והתזומה והשבח והמלך המסתמרה כ"א מאלו קובע למעשר: המכבן באדרמה. המטמן פירות תחת הקרקע כדרך שרגילין להטמן פירות שאין מבושלים כל לרכן כדי שיחבשלו: והמטבל. פירות במלה או בליד או בחומן ואוכל פטור. ואינו קובע למעשר. כמו הטובש או המולה. אלא אוכל מהן אכילה עראי ופטור מן המעשר: הפוצע ויתים. ממשך ויהיה אותם כדי שיאלה הסרף דהיינו המריכות שלכן: הסוחט ויתים על בשרו. לכוך גוש: לתוך ידו חייב. דמה שנתן לתוך ידו נחשב כאלו נתן לתוך כור קטן דהיינו החפירה שהיון והטמן יורדים בה: המקפה לתבשיל. הטולה פסולה

פרק ד א הובש וכו'. פי' הר"ב שהארז והמלה וכו'. ולא נקט כבישה כמו הירושלמי ללא נקט נמו כבישה בהרי דברים לקחיבו. ובה הדרך כחב הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשר. והשיג עליו הראב"ד ו"ל ולמה לא מנה הטובש אע"פ שלא כבש אלא בחומן שהמנהג מלאך שנים ע"כ. וכתב הכ"מ ו"ל שעמו דקאני הטובש המולה משמע דכובש בחומן קובע. ו"ל לדעת רבינו שמאחר שלא אמרו בירושלמי חומן קובע] כמו שאמרו מלה קובע על כרחיט לומר דחומן אינו קובע. והא דקאני מהניחין הטובש המולה חדא קאני ופירושא קא מפרש הטובש ומאי קובש היינו המולה ולאפוקי טובש שלא כבש היינו הטובש איתם במים ומלה. וכן פי' רבינו בפ"ה המשנה ע"כ וגירסת הספרים שלנו דגרסינן הטובש השולק

פרק ד א הובש (ה) השולק (ג) המולח (ה) חייב (ד). המבמן באדרמה (ה) פטור. המטבל בשדה (ו) פטור. הפוצע ויתים (ו) שיצא מהם הישרף (ה) פטור. הסוחט ויתים על בשרו (ה) פטור. אם סחט ונתן לתוך ידו (ו) חייב. המקפא לתבשיל (א) פטור (ב)

ד"ג. א המולה נכדתי המולה בשדה יליה בירושלמי ונמשך: המבמן בירושלמי המבמן ודלים המבטור. אם תיבשילי ואם המקפא נמשך. המקפא.

תוספות חדשים פרק ד משנה א [הר"ב ד"ה] הובש ט"ו והתזומה כו' עכ"ל. גראה דדוקא דבכר שגמרם מלאכתו והא דשלימי ר"ש ותמתיט כגולתה חתיים (על פי"ג מ"ד בשלח נגמרה מלאכתו דתי' הר"ב ע"ס) וכו' נתי' דביה (ב"ק ע"ג) רגולן אין קובעין אלא דביד שגמרם מלאכתו וכן פי' הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשר דברים שבתו הר"ב חות מכלולת חתיים כולל דלא כמ"ש רמ"ע דלירי דוקא כגולתה. (מכובש"ט ו"ל):

הדרושי מהיר"ח פרק ד משנה א [ה"ט ד"ה] השולק וכו' ממשע שהארז מחייב ט"ו וידלא קאני המבטל ממשע דלירושלמי כו' עכ"ל. גראה דהצות המשנה כך היא הובש משום דכבוש הוא כמבטל ופשיטא מבושל ממש וירי כמשי רבוחא ולא מביעיא מביעל אלא אפילו שלק שביעיל יתיר מדאי וד"א שנתקבל הידלא ובשל יתיר משיעורו אפ"ה קובע ולא קאני קובעת החרי"ש ואם נאמר מחפת הסברא ה"ל רשילוק ביע מבושל וירי כל המשנה בדרך אב או זא אף על זו הובש אלא אף השולק ילא זח שהוא באור אלא אף

פרק ד א הובש. וטעמא דכבוש טובל משום דדיט כמבושל ומבוטל קאני דקובע כדחנן השולק ותי' בשול ופסא והדר תני בשול רבא וירוש' מפ' דבעינן שיכבוש כל רבבו אבל שולק אף בעינן עד שישלוק כל רבבו בעיה היא הנה ע"כ: המולח בשדה חייב. כלומר אפי' בשדה שהארז טובל והמלה טובל והמקח טובל וכן התרומה והשבת והמלך וכולהו אור ומלה בהאי מחני' מקח מהני' דלעיל פי' שני האומר לחבירו הילך איסור זה וכו' ומחני' דהמחליף מקח והרומה מחני' דפירות שהרמן שבת בפירקין מחני' דהיתוקות כלכלת שבת וכו' חדר כולי' פירקין דהמעטיר והרמב"ם ז"ל ס"ל דכולס אינם קובעין אלא בדבר שגמרם מלאכתו וכולן מדרבנן אע"פ דלחר ושבת ומקח רמינו בקראי חזר דכתיב בשעריך שבת נמי וקראת לשבת עובג מקח גבי פועל דפסירוקין ל"י מכונפך מה נשךר אכלו ופטור אף נפשו של פועל אוכל ופטור דה"ל ליתחייב כיון דאכיל בשכרו

תוספות רע"ק פרק ד"א [א"ח ח"ג] בתי"ט ד"ה השולק. וצ"ל ע"י בתי"ט ע"כ דהנרי:

תום אנשי שם פרק א ברי"ב ד"ה הובש ט"ו בחומן ט"ו ולבון ט"ט בין או כבון: בתי"ט ד"ה הובש ט"ו ולא נקט כבישה כו'. על הר"ב יבאר הקצויה דהא מפ' הטובש בחומן. והמל"א תמה דלר"מ בפ"ה הי"ד הוכיח דין הכבושה. ומשמע כהנה כבישה דכתי' ע"י לח"ש שכי' הא זלל מנה הר"מ כבישה איל ללא משום דס"ל כבישה בחומן אינו קובע כ"א במלה גבדו. אלא משום דלא אישעריך ליה כיון דכבוש כו'. כמטובש ט"ו כגולתה טובל כל מין כבש שיהי' והרמב"ם דרבו לנאך כל האפשר והעד דתי' לבנות ט"ו דבתי' הר"מ אכתי קשוי מ"ט לא שנה הטובש דלתי' תימא דס"ל שאין כבישה קובעת אלא במלה מ"א היא

תוספות רע"ק פרק ד"א [א"ח ח"ג] בתי"ט ד"ה השולק. וצ"ל ע"י בתי"ט ע"כ דהנרי:

פרק ד א הובש. וטעמא דכבוש טובל משום דדיט כמבושל ומבוטל קאני דקובע כדחנן השולק ותי' בשול ופסא והדר תני בשול רבא וירוש' מפ' דבעינן שיכבוש כל רבבו אבל שולק אף בעינן עד שישלוק כל רבבו בעיה היא הנה ע"כ: המולח בשדה חייב. כלומר אפי' בשדה שהארז טובל והמלה טובל והמקח טובל וכן התרומה והשבת והמלך וכולהו אור ומלה בהאי מחני' מקח מהני' דלעיל פי' שני האומר לחבירו הילך איסור זה וכו' ומחני' דהמחליף מקח והרומה מחני' דפירות שהרמן שבת בפירקין מחני' דהיתוקות כלכלת שבת וכו' חדר כולי' פירקין דהמעטיר והרמב"ם ז"ל ס"ל דכולס אינם קובעין אלא בדבר שגמרם מלאכתו וכולן מדרבנן אע"פ דלחר ושבת ומקח רמינו בקראי חזר דכתיב בשעריך שבת נמי וקראת לשבת עובג מקח גבי פועל דפסירוקין ל"י מכונפך מה נשךר אכלו ופטור אף נפשו של פועל אוכל ופטור דה"ל ליתחייב כיון דאכיל בשכרו

פרק ד א הובש. וטעמא דכבוש טובל משום דדיט כמבושל ומבוטל קאני דקובע כדחנן השולק ותי' בשול ופסא והדר תני בשול רבא וירוש' מפ' דבעינן שיכבוש כל רבבו אבל שולק אף בעינן עד שישלוק כל רבבו בעיה היא הנה ע"כ: המולח בשדה חייב. כלומר אפי' בשדה שהארז טובל והמלה טובל והמקח טובל וכן התרומה והשבת והמלך וכולהו אור ומלה בהאי מחני' מקח מהני' דלעיל פי' שני האומר לחבירו הילך איסור זה וכו' ומחני' דהמחליף מקח והרומה מחני' דפירות שהרמן שבת בפירקין מחני' דהיתוקות כלכלת שבת וכו' חדר כולי' פירקין דהמעטיר והרמב"ם ז"ל ס"ל דכולס אינם קובעין אלא בדבר שגמרם מלאכתו וכולן מדרבנן אע"פ דלחר ושבת ומקח רמינו בקראי חזר דכתיב בשעריך שבת נמי וקראת לשבת עובג מקח גבי פועל דפסירוקין ל"י מכונפך מה נשךר אכלו ופטור אף נפשו של פועל אוכל ופטור דה"ל ליתחייב כיון דאכיל בשכרו

תוספות רע"ק פרק ד"א [א"ח ח"ג] בתי"ט ד"ה השולק. וצ"ל ע"י בתי"ט ע"כ דהנרי:

תום אנשי שם פרק א ברי"ב ד"ה הובש ט"ו בחומן ט"ו ולבון ט"ט בין או כבון: בתי"ט ד"ה הובש ט"ו ולא נקט כבישה כו'. על הר"ב יבאר הקצויה דהא מפ' הטובש בחומן. והמל"א תמה דלר"מ בפ"ה הי"ד הוכיח דין הכבושה. ומשמע כהנה כבישה דכתי' ע"י לח"ש שכי' הא זלל מנה הר"מ כבישה איל ללא משום דס"ל כבישה בחומן אינו קובע כ"א במלה גבדו. אלא משום דלא אישעריך ליה כיון דכבוש כו'. כמטובש ט"ו כגולתה טובל כל מין כבש שיהי' והרמב"ם דרבו לנאך כל האפשר והעד דתי' לבנות ט"ו דבתי' הר"מ אכתי קשוי מ"ט לא שנה הטובש דלתי' תימא דס"ל שאין כבישה קובעת אלא במלה מ"א היא

התקף לתשואה. שם : ב' תינוקות. ג' כלל. ד' כלל. ה' שבת. ו' שבת. ז' שבת. ח' שבת. ט' שבת. י' שבת. יא' שבת. יב' שבת.

הדרושי בהרי"ח

אף המלה רק שהוא נגד הסברא שאעפ"כ שולק היה באור ונבטש לא היה באור נמצא היה לו לשנות השולק הכובש המולה ונכל לבשר דאו הויה אמרי' הדא קמי' כפ"ש הרב תו"ם בד"ה הכובש בשם ח"כ' הדרינו הכובש במלה לכן הפסוק בשולק ביערים לומר דכובש היינו כהימן הנכל וק"ל :

תוספות רע"ק

משנה ב [ואת מ] במשנה תינוקות ששבתו ל' ידוען דאמ"ר שבת סובלת בכל ענין אפילו לא יהיו [הוא] בתו"ם לעיל פ"ב [מ"ג] הא דנקט הכא ששבתו תנאים לשבת ליתווא דאפ"ה לט"ש הוא דלא יאכל אבל בע"ש שרי. חר"ש בשם הירושלמי : [ואת ו] שם בהרע"ב ד"ה [תינוקות]. הניכרות מהך משתיקו] היינו שליקטו עם דמוה"ש מה. ירושלמי : [ואת מ] שם בהרע"ב ד"ה [ב' דריכוין שיחדה לשבת] חר"ש כתב בדבר שאינה שיהיה לה אין שבת שובלת כגון בפירות טוקתה אבל שובלת בכלכלה שתייחדה לה עכ"ל ולכאורה דור לדעת ר"ל אבל לדעת ר"י בירושלמי זכרפסיק הרב"ם שבת שובלת אף בלא יחדו לשבת :

תום' אנשי שם

שיש דוקא בתו"ם קנינה סמיכה נחמד לא קנינה סמיכה אצל מלך חשי' בתי' קנינה וכן מלתי לענין שבת חלק בין המולה והעובל בשבת דק"ל פ"ג [והוא] בשם א"ר' סי' ג' ח"א פ"ג [ע"ג]. [תו"ם]. ועל עמ"ג : ב' בר"ב ד"ה ובר"ה מתייבין בו' שיהיה בו. ע"י תור"ע והנרי' ג"ע הדגה מייני לענין סמיכה חייב מיד בע"ש. [לפ"ס] :

פסולת שמעלה היין צעה רתיחתו נקרא מקפה ואם אחר שנתן יין בתבשיל הסיר מעליו החרמנים והוגים האפיין למעלה קפוי ערזי הוא זה ואינו קובע למעשר כשאר מקפה יין בעלמא. ובתבשיל לוגן חיירי. דאי בתבשיל רותח הא אמרי' שהאור קובעת למעשר ובלא הקפאה היה נקבע למעשר ממחמת האור : לקדרה. רקינת קודם שנתן לתוספת התבשיל נקט בחוכה יין והקפאה הוה ליה במקפה צבור קצון ומייב :

תוספות יום טוב

ואינו קובע למעשר כשאר מקפה יין בעלמא. דהקן במשנה ז פ"ק] : ב' [כלכלת שבת וכו']. ושנית בפ"ד ממש' עריות סוף משנה י] : [ר' יהודה אומר אף הלוקט כלכלה לשלוח

לקדרה י' חייב. מפני שהוא כבוד קצון ד' : ב' תינוקות ו' ששבתו תנאים ו' לשבת. ושבתו לעשר י'. לא יאכלו י' למוצאי שבת עד שיעשרו י'. כלכלת שבת כ' בית שמאי פומרין. ובית הלל מחייבין כ'א. רבי יהודה אומר אף הלוקט את הכלכלה לשלוח לחברו. לא יאכל י' עד שיתעשר כב' :

הנוטל

דחג' לקדרה ניוטמתי ולקדרה : ב' לעשרן וכו' נניסה ולא עשרו לטריש לא יאכלו אלא איך עשרו. למוצאי ניוטמתי מוצאי. שיעשרו גילי' שיתעשרו וכו' גילי' שבת בעלות השבת. הלוקט את הכלכלה גילי' הלוקט כלכלה וכו' ניוטמתי. לשלוח גילי' לשלוח וכו' ניוטמתי. שיתעשר גילי' שיעשרו וכו' נחשב'.

מלאכת שלמה

לאו תום שפורש הענין כולו ע"כ ה"ג לא יאכלו למוצאי שבת עד שיעשרו. הו"ד גילי' והל"ג בקמ"ץ והש"ן בקמ"ץ בש"ל תחוק וכו' ג"מ מלת שיעשרו הו"ד גילי' והש"ן בקמ"ץ והש"ן בקמ"ץ בחתף והטעם מובן וכן נקד ה"ר יהופק ז"ל : כלכלת שבת. ירושלמי ר' אלעזר בן אנטינוס בשם ר' אלעזר בר יואי הפחר בכלכלה של אינן תאנה המיוחד לאכול מפירותיו בשבת מפני יופיון וטעמו ומש"ה כיון שלקטן בכלכלה קבעה וכן פסק הרמב"ם ז"ל וז"ל חלטה המיוחדת לו לאכול בשבת וליקט ממנה כלכלה לא האכל עד שיעשר הואיל ופירותו הוה מיוחדין לשבת והשנה קובעת ע"כ ומשמע מדבריו ז"ל דאפי' ליקט הכלכלה לאכלה בחול : וכתוב בתום' יום טוב' תמריא אמאי לא חגיגתי מתני' בעריות גבי קו"י ב"ם וחומרי ב"ה ולא

משה נחמ"ה הר"ב גרס' דרומה לפי על פסק הרמב"ם בספ"י חל"ה חלטה שהיה נלוזר דליו ששמיטת ב"ס נמקום ב"ה הוא. אכל הרמב"ם עמו בפירוש כתב שזה הירושלמי הוא פי' המשנה עמ"ס. וע' במס' מע"ס פ"ב מה' ופ"ד מה' עכ"ל עס :

יבין תפארת ישראל יבין מעורב הוא ובתבשיל קר מיידי דאל"כ הוקבע ע"י האור. כך כ' הר"ם והר"ב. אבל ח"ל דכמו דקפוי אינו קובע בתערובות כ"כ ביטול ליתא דהרי קובע צמתה לקדירה וללפס [כדלעיל פ"א מ"ז] : יג קרה רקה בלי תערובות תבשילי' יד' דהו"ל במקפ' צבור קצון והוקבעו : שו' אפי' היתוקות : שו' כולה מתחיתו דפרקן מיידי בלא הוקבעו ע"י חר' וכדומה : יז מערב משנה

לא נקפה מן הטור הרי לא עמדת מלאכתו כדאמרי' בפ"ק דגמר מלאכתו מתקופה ויהיו אחר ביטולמי דבתבשיל טעם דליו רותח והא דא"כ קובע וכו"כ הר"ב. ויאלץ קובע עד שלא נגמרה מלאכתו וק"ל דכל הקובעין אינם אלא אחר גמר מלאכה ונראה כפי' הרמב"ם דהבא ביון נגמרת מלאכתו שקפאו צבור ומתי' לא נקבע ע"י ראיות פני הכיט ולא היו כאן אחד מדברים הקובעין ומש"ה מותר לאוכלו ערזי וקאמר דאם בלא ליתמו לתבשיל טעם כהו ומותר ולקדירה רוקפת הו קבע והיינו דאמרי' דלענין מיידי דאילו רותח נקבע ואסור אף ערזי. רמב"ם דמתני' אינו כהך דפ"ק אלא שנתן היין לשם רותח בתבשיל והרובע נקרא מקפה וכו' הרמב"ם נהדיא בפירושו גם נחטבו פ"ג דין י"ג. ומיחו ליתקא דמתני' מפני שהוא צבור קצון משמע יותר כפי' הר"ב משום דקפוי צבור קובע ואילו להרמב"ם ע"ה ענין צור לכאן. ונראה ליישב פי' הר"ב דאילו נמי ק"ל לתבשיל ספור משום דלכילת ערזי הו אלא לדרידי' מתני' מיידי צבית ואילו היה היין זה קפוי צבור הו קביעות ואסור אף ערזי אלא כיון שלא נקפא צבור לא נקבע ולהבשיל ספור דלכילת ערזי הוא ומותר ולקדרה דהו קפוי צבור מיידי דהו אילת ראיות פני הכיט וגמר מלאכה. ומתי' דוקא בתבשיל טעם חיירי דאי רותח האור קובע אפי' שלא נקפא ולא נגמרה מלאכתו כדלקמן מ"ד דאפי' על כנה שלא נגמרה מלאכתו אסור בתמין והטעם כיון שביטול אינו ערזי וכו"כ הרמב"ם נהדיא בפ"ק מ"ז ומתני' דהתם נמי מוכחא הכי דאפי' מן העקל ומן המלת אסור ליתן לקדרה. והא דאמרי' דכולם און קובעין אלא אחר גמר מלאכה התם לענין לחסור אכילת ערזי וממילא באור לא שייך זה דכל ביטול הו אכילת קבע ולקמן מ"ד כתבנו שכן הירושלמי נחמד כן. ואפי' אפי' לקדירה אמאי מייב כה' דהו קפוי צבור כיון שכתבם צבית קודם גמר מלאכה אפי' גמר אח"כ צבית אינו נקבע כמו תנואה שהכניסה בתוך טעם י"ל דל"ד לא מצויה צמתו בתוך כה' שתיקת כה"ם בפ"ק מ"ה. ועוד כתבנו שם ולהרמב"ם מתני' גמר אפי' למהו קבע אם התחיל לגמור הכל ועי"ן. ומתי' קמ"ק קשה לפי' הר"ב דהא דמני בצור קצון היינו נוגר דהו כמי קמפא צבור. אי"כ הו דמיבטח ליה צמת' בפ"ג ד"ז ח"י

קפוי צבור או קפוי דחית חפשיה ליה מדבא. וד"ע דנמס' בינה ד' ג"ד פ"ב פי' רש"י הא דשבת קובעת דלכילת שבת תשיבה וערזי שלה הו קבע פ"ב. ואפי' מיבטח ליה הכיט אי דוקא כנגמרתה מלאכתו קובעת או אפי' בלא נגמרה. ולפוס עממא דערזי שלה הו קבע מתי חפשי ליה פשיטא דאפי' לא נגמרה מלאכתו אסור דכל אכילת קבע אסור אפי' בלא נגמרו וכדאמרי' בלא גבי ביטול וכו"ם למתי דקי"ל דלכילת למהו קובעין אפי' נגמרו דקפוי. וז"ל דלכילת שבת אינה חשובה אלא כנגמרתו וכל זמן שלא נגמרו לא תביי קבע אכל ביטול אינו כן דכל ביטול הו קבע אפי' בשלא נגמרו : ב' תינוקות ששבתו חלטים לשבת. פי' הר"ב ומתבתין יוכרת תחוק מעשיהן פ"ב. ומפרש ביטולמי גבון שלקטו עם דמדומי חמה. פי' כפי' שם המשנה קודם בין השמשות שזין זה אלא לשבת. והא דקמיי לא יאכלו למוצאי שבת ומשמע קודם שבת מותרין. תלחא דפקיחא נקט דלמ"ס לכו"ע אסורין וקודם שבת הוא המלוקט פי' וכו"ם דבפתח. אי"כ דוקא בכלכלה כ"ה מתייבין קודם השנה דחסם כלכלה כ"ה ויתחבן לכילת וכו' לא מתחבן פתיחן ליתמס לתוקף כדפי' פ"ב מ"ד וכו"ם כה"ם. וז"ל דהיינו נמי עממי' דר"י בכלכלה דוקא משום תחכא טרתי דתמס בכלכלה וכו' לא מתחבן וגם שפתן לשלוח לתנואה לא צביר דמיתלך וככו"ם מיקרי דבר חשוב כמו לשבת. כך נראה ענין לפי דעת המפרשים ז"ל. ומתי' דחוק הוא דבכלכלה קובעת ותולה נמי משמע דתמס הו. ולכן נלמד דדודאי תמס אינה קובעת וה"ה שולח לחברו והכא עממא דר"י לוח משום קביעות הו אלא משום דקי"ל דאסור לשלוח טעם לחברו אפי' של דמתי דחמין פ"ג דמתי מ"ד ואפי' בשנין שמתור למטר לו או ליתן לו טעם פ"ג ע"ה. אסור פ"ג מליח וכו"ם הרמב"ם נהדיא פי' מה"ל המפרש דין ו'. ומייבו דבריהם אפי' נגמרו מלאכתן קי"ל ל"פ דלקמן הלוקט לשלוח לחברו פסור. והטעם דשולח נגמרו מידע דיע לחברוי דמכל הוא שאין דק לטפר קודם גמר מלאכה כדפי' ט"ה צבית ד' ל"ד נמשנה טעם חס' על התוקף. אכל בכלכלה דמוכה דעמרת מלאכתן כשרואה לשלוח לחברו

מעשרות הכובש פרק ד

לשלחה הוא מקפיד עליה כמו בכלכלת שבת. ואין הלכה כר"י:
המעטן. מקום שזכרין שם היתים כדי שיתרכבו והיו ראויים
להוציא שמן: מובל אחד אחד במלח. שאין קובע אלא במלח וטרופ

הגומל זיתים מן המעטן (כ). מובל אחד
אחד במלח ואוכל (כד). אם מלח הונתן לפניו (ה)
חיוב. רבי אליעזר אומר מן המעטן המהור
חיוב (ט) ומן הטמא פטור. מפני שהוא מחזיר
את המותר (ט): ד שותים (כה) על הגת (ס):

ח"ב. ג אחד אחר בגמל אחת אחת. אם מלח גדלים ואם מלח ונגמל ואם מכל. לפניו נכנס לפניו עשרה. וכן הפסא
ד"ס מן המסא ונגמל מן המעטן מסא.

לשלוח לחברו וכו'. עין צפ' דלקמן משנה א': ג [מן המעטן
הטהור חיוב. פי' הר"ב וכגון שאדם הטוען טמא וכו' שכבר נטמאו
כל אוחן שנטל בידו. וכשמחזירים מתערכים הטמאים עם הטהורים
וממאחין השמן. ור"ס הרי נטמאו זיתי המעטן כשנטל מהן לא [טימא]

אלה מקום מגעו ויכול לסלקו משם
כך פירש"י צפ"ד דבינה דף לה בדבור
המתחיל הכי גרסינן רישא וכו' ומסיימי
החום' ויכול לסלקו מלמעלה שלא יגע
באחרים ע"כ. כלומר אע"פ שמתחלה
כשנטלן לא היה מדקדק לטוול מלמעלה.
אבל אפשר לי לומר דרש"י ה"ק דהחלה
דקדק שלא טימא אלא מקום מגעו
כלומר אוחן שנגע בהן ונטלן. ועוד

מ"ש הר"ב והאדם הטוען טמא. הכי
[ומן הטמא פטור. ר' עובדיה לו חזירין]: [ומן הטמא פטור.
רק כדי שיהא רישא וסיפא צמד גווגא דבתרומותיהו האדם טמא. קאמר [בגמל מעטן
טמא] וגברא טמא וכן כ"ל מהוך פירש"י דהתס]: מפני שהוא מחזיר את המותר. עין מ"ש צמ"ד פרק דלעיל:
ואם

כחבו החו' אי גמל כגון שנטלו בפשוטי כלי עץ. או שנתן לו חזירין]: [ומן הטמא פטור.
רק כדי שיהא רישא וסיפא צמד גווגא דבתרומותיהו האדם טמא. קאמר [בגמל מעטן
טמא] וגברא טמא וכן כ"ל מהוך פירש"י דהתס]: מפני שהוא מחזיר את המותר. עין מ"ש צמ"ד פרק דלעיל:
ואם

מלאכת שלמה
לפניו חיוב וזיתים' מוקי פלוגתייהו בש"ס. לו מעטן פטור ולהחזרו מעטן טמא
והאומן טמא ר' אליעזר סבר חשיבי כאילו אית לי' פטור וטמא לחדס מחזיר
מותרו על מעטן חברו ורובן סברי אין אדם מחזיר מותרו למעטן של חברו הלכך
אכילה קבע חשיבא וחייב. הר"ש שר"י ו"ל. ונל"ט שאינו מוכרח לגרום
מעטן כמו מעבר. ונראה שדקדק לכחוב כן כדי לרמוז מה שכתבו חוס' ז"ל שם
פ' המביא וז"ל רישא צמטען פטור וגברא טמא דלא מני' למיהדר ור"ס והרי
נטמאו זיתי המעטן כו' (כת"ס התי"ט): מפני שהוא מחזיר את המותר.
פי' כי כל דבר שלא עמרה מלכותו ממנו אלא שיש לו דבר אחר שאסור לאכול
ממנו וכשהוא יכול להחזיר את המותר פטור: ד שותין על הגת וכו'. ופי'
ה"ר יהוסף ז"ל דוקא על הגת הוי ערמי ולא חוץ לגת. ופי' רש"י ז"ל ר"א בר
חזק

הוא החם סמוך לסוף הפרק
הוא שזהו פרק רביעי צמד צמד
דקדקו בלית. אחר זמן זבא לודי גם פי' חלק שני ומלאתי שכתב שם בערוות
פ"ד כו' י' דמה שכתב בלח ספות ה' בידו: ג הגומל זיתים מן המעטן
מובל אחת אחת במלח. שאין קובע אלא במלח וטרופ שמים אלא במלח לבדו
או לרופ לבדו לא קבע: ר' אליעזר אומר מן המעטן המהור חיוב. (לשם
נראה דגרסי' המעטן כמו המעבר דהיינו האומן שטוען ומיירי דהאדם האוכלן
הוא טמא כדאיתא צפ"ד המביא ומ"ה צמטען פטור חיוב במלח ונתן לפניו
דאין ראוי להחזיר מותרו וגברא האוכלן טמאן מן המעטן הטמא פטור דשמים
טמאים וראוי להחזיר הטמא וכו' שקליטה' מעיקרא אדעתא למיכל פורתא
ואהדורי שקליטהו ורובן פליגי עלי' דר"א וסברי דאפי' צמטען טמא אס מלח ונתן

חזק

יבין

הבא לא דמי לשאר מהמה מדשלחו לביטו דרך כבוד חשיבה טפי:
(כג) קארב שבו יתרכבו היתים בצבורן: (כד) דלף, ע"פ דמליחה
קובע (נפ"א ג'ג) ה"מ בששה' קאה במלחו דע"ו' מתרכבה גוף
הפרי. אבל צטובלו במלח ואוכל לטעמא בעלמא הוא דעביד דלא
מסתבר ששטרמי לאכול מהן ערמי אסור לו לאכלן רק הפל בלי מלח.
ומה"ע לא נקט הבא אס לירוף חיוב [לעיל פ"ג מ"א] דהבא אפילו

משנה

לחברו לירוף לפניו אפי' שלא נקבעו בידו ולא ראו פני הבית אסור טמא ואכל
חברו מהם אכילה קבע וסבור שהמשלה טיפין כיון שנטמאו. ועוד שחברו יכניסם
לביטו ויקבעו וס"ל לר"י אפי' לא נשחט ובא לאכול מהם ערמי אסור כיון שכבר
הל עליו חוב טמא אפי' נחלך מן השלימות אסור ובכא פליגי הכתמים דלא גזרו
בנחלך אבל אם בא לשלחן תודים דחייב לשפך. אבל בנתון מהנה שלא פ"י
שלימות ל"כ פטור כדאמר' מהנה אינה כמכר: ג הגומל זיתים מן המעטן.
הבא אפי' לאשמוטי' דמלח גמי דוקא בלירוף שמים קובע כמו חזר ומקח דמי
לכו לעיל. והא דמי לכו כה"ל ליהא היטא קובע ולא מן המעטן ולא מני המולח זיתים
ואוכל אחת אחת מותר ואם לירוף אסור כדמי לעיל ואי משום ר"א דמפליגי בין
מעטן פטור וטמא בלא מעטן ה"מ למיחני ר"א אומר בטהורים חיוב ובעתים
פטור מפני כו' וז"ל משום דלר' יהודה דפ"ב לא מהני לירוף שמים צדבר שלא
נגמל מלאכתו ואין המקח קובע ולא החזר ור"א לטולכו דכ"פ צ"ל. ור"א
כד"ל דזיתים שצמטען הטמאים להוציא שמן הכי לא נגמלו מלאכתן כמו חתים
שצמטען צפ"ב ור"א לירוף שמים לא מהני המלח לקבוע. קת"ל דזיתים צמטען
לא דמו לחתים שצמטען וזיתים דמקח דקדקו לכו דמהו זיתים וסב"ק ודאי מוקיבי לא
צפ"ד כיר' ל' מ"ה ונכמה דוכתי דקדקו לכו דמהו זיתים וסב"ק ודאי מוקיבי לא
נגמלה מלאכתן ולא שטבל מן המעטן לאכילה הוי נגמל מלאכתן וקבעו במלח וירוף:
צפ"ב שהוא מחזיר את המותר. ומשמע דהכתמים פליגי בהא וכו' הכתמים' אין
הלכה כר"א. ואפי"ג דהכתמים גמי כ"ל כשמחזיר את המותר לא עביל כמתני'
דלקמן. שאינו חסם דמיון מקלקליו את היין אלא מני לחמי' אבל מה שמטמא
זיתים שצמטען אינו מקלקל שכול לאוכלן כשומאה. וכו"ש שדעתו להוציא מהן
שמן יהיה השמן פטור אפי' הזיתים טמאין ששומען פחות מכות מכנייה כדאמר
צפ"ד כל שעה ד' ל"ג. וגבי תרומין דמי' לטיל צפ"ב מ"ד גמי מפני שמחזיר
את המותר חסם גמי לאחר שנטען אינו מחזיר משום מקלקל הפסחה דכ"פ: שם:

ישראל

עבד צ' במלח ואכלן בידה מותר. ורק במלח ונתן לפניו בשהיו קאה
אסור [הוא דלא כהר"ב. וכן אמת דבירובלמי משמע קאה כהר"ב. אבל יש
ליבט גמי לשון הירושלמי כהבא היסרה היל וז"ל]: (כה) ר"ל צ' בידה:
(כו) מיירי שנטלן טמא [ואעפ"כ לא טימ' נטילתו זיתים שצמטען שנטלן
בפשוטי כלי עץ שאמ"ק] ולא חזרו מחזיר המותר שלא יטמא זיתיו ולהכי
קבעתן נטילתו: (כו) ואפי' לרפ"ס ה"ל ערמי: (כה) יין: אבל חוץ
לגת

ראשונה

מחזיר את המותר. וכל הויכא דמיני לאהדורי לא מהני לירוף שמים דהוי כאילו
לא נטלן מתחלה ואין כאן לירוף. ולעיל גבי ממוכר בכולהו דמיני חסם לירוף
שמים הוי קבע חסם לא כיון מחזיר את המותר דל"א לפשות המלגס מחוכב:
ד שותים על הגת. פי' הר"ב אבל חוץ לגת הוי קבע ואסור. והפסד דחזן
לגת חשיב קבע פי' כש"ב בשבת ד' מ"א באינו מחזיר את המותר. ולמאי דמשמע
במתני' דלטיב דשרייתא דתמורה את המותר לפניו לירוף שמים דמי לאיני מחזיר
הוי לירוף. ואי מחזיר כמתני' דלא שקיל דמי ואין כהן לירוף וכו' מפירש"י וכו'
בנייה ריש דף ל"ה ור"א כ"ג לטעון קביעות של שמים מיירי הכא. וז"ל דהגת
עומד בחוך הבית ור"ח"ה פ"י הבית קובעת. דהא אפי' שמים לא מיקבצי אלא
ע"י חזר או מקח כדמכח לעיל. ובירושלמי אמר כהדיא הכי כמתני' דלטיב דזס
וזה בטיח מלח וירוף שמים. ור"א מיירי שצומד בנית ומיקבע. ור"א קודם
דחא גמרו הוא משירד לבור ויקפס לטיל בפ"ק מ"י. נראה דר"מ לטעמיה דס"ל
צפ"ב דה"פ קודם גמר מלאכה נקבע. אלא שג"ס לחתמים דלחמי נחמין חיוב
שאינו מחזיר את המותר. ומה נפק נהי דאיתו מחזיר חסמי למיחני לירוף שמים
הא מ"מ קודם גמרו אינו נקבע. וז"ל דהכתמים דקדקו לכו דר"מ קאמר לירוף
אפי' לירוף לא קבע. ולירוף דלמכת דקודם גמרו גמי הוי קביעות אורי לן
מיחא דנטען אינו נקבע שמתחיל את המותר וליכא לירוף. כן ל"ל פי' משנה
זו. אלא שמתני' כש"ב שגמל נראה דהכא בלא גמל שום דבר מלאכתו אסור
קבע לטולח אסור אפי' קודם גמר מלאכה וכן פירש כהדיא דעל הגת הוי שמיים
ערמי ופטור מחטב כל זמן שאינו יוד לבור שהוא גמר מלאכתו אבל להוציא
משם הוי קבע שאין צדעמו להחזיר המותר ואפי"ג דלא גמל מלאכתו למטבש
אסור עכ"ל. ולא אוכל לשמור פי' דהא בכל הכי מצינו דלעיל דהניקן בכו
גבי מולח מן הממוכר אחת אחת פטור ואם לירוף שמים חיוב ובממוכר א"ל להחזיר
המותר

ג הנפול זיתים. יבנה לה:
ירושלמי פ"ב ופ"ד דהרי"ס מ"י
שם ה"א: ד שותין. שם
י"א: טיפין גמי:

הדרוש ההדורי"ח

משנה ג [במשנה] מפני
שריה מחזיר את המותר.
ובפי' של הרמב"ם שאין
הל' כר"א ע"ש וקשה הלא
במשנה ד' פסק כהכתמים
ופי' ר"ע ב' משום מותר
החור אבל באמת הרמב"ם
פי' במשנה ד' על הדין
חיוב משום אור קובע וגם
הר"ש כך נוטה רק שאח"כ
כתב דבפסחה שבת גרמי'
בפסחים

תוס' אנשי שם

ג ר"ב ד"ה מובל פי'
הלכך אס מלח פי'. משמע
דמי' דאין חלוק בין מולח
ויכול אלא דמליחה אי' או
טובלה קרי לה. ונתן לפניו
היינו לירוף שמים וכו'
אפי' צטובל אסור ומ"ה
אפי' מלח ונתן לפניו ז"ל
דהיינו טבל ונתן לפניו
ובנייה שם ג' ואם טבל וע'
בירושלמי הובא גר"ס ובש"א
דמקפא אס מלח ל"ל לירוף
ואם לירוף ל"ל מלח ומשני
אלא ע"י זה וע"י זה. וע'
בפ"א שם ובלתי שדחתה
בפירוש. ולמש"ל במ"א
גמל הר"ס י"ל דה"פ ל"ל
בשם המלח וירוף במולח ל"ל
בא' אי טובל ובלירוף אפי'
פסחילה לחזר טובל כדמי'
צד"מ שם דבשמים קבעו
ספחא ומשני דהכי הוא
באמת ומתני' או אז קמי
ור"ל ואם מלח או נתן לפניו
ור"א פליגי אפי' דמתני'
בפסחה וירוף אפי' הובא
דמי' להחזיר את המותר
וליהו ס"ל דכ"ה דמחזיר
חזר לא קבעו ספחא
וירוף. אבל בלא ספחא
לכ"פ אפי' הובא דלא מני
להחזיר את המותר פטור
דלירוף לחזר לא קבעו
לכ"פ. אס לא שלקה הכי
ביחד דלא הוי קבע הוי
דלא מני להחזיר את המותר
וכזה סיכא דמחזיר חזר
לא קבע ל"כ וע"פ ה"א חזר
מתני' דל"ל חליצה דכ"פ
והשאר' כאן משמע לכאורה
דמי' ונתן לפניו דר"ל או
שמן לפניו הרבה ואפי' בלא
טבל כלל חיוב ולא מפליגי
בין מותר חזר לחזר חזר
ואפי' פליגי ר"א ור"ל
דמחזיר חזר לא הוי
קבע אלא ע"י ספחא לכ"פ
לא מהני מותר חזר
למטרי'. ועומד במהנה
דל"ל כשם כפ"ל. וע'
בלח"ס שש"ן [לעיל דה"פ
שכ' של. הש"ס דברים
שבכללן המלח אינו קובעין
אלא צדבר בגמל' ואם מעטן
לאו גמל' והואל קובע וז"ע:
ח"ס ד"ה ל' דמעטן כו'
אפשר לי לומר דכ"פ ה"ן
כו'. אי אפשר לומר כן
דכ"פ מסיים ויכול לפרו'
משם אלא מה שדמיון
שם טמאים כמו שכתבו
הא"ס

לשלוח ק"ל לשלוח וק"ט
נידושיהו . פסוק ד"ב ג' .

תוספות חדשים

באילת ערילי כמו לקח
במחזור אבל החלה אכור
לזרוע עד שישר ולא היה
נריך לחלק בין שתיים
לחיים ש"מ דס"ל דלרנן
אילו זרעו קודם מצות
אכור הגזולין וז"ל מדברי
הרמב"ם פ"א מה"מ כ"א ע"ג
ודלא כדברי הר"ן הביאו
הח"מ מרומהו פ"א מ' ע"ט

תוס' אנשי שם

הי"מ ד"ה לקח כו'
ומתנהו ל' כו' . למ"ג
הרמב"ם פ"א המענה כפ"ג
דמקח מי עולת לאכילה
היו דבר שבמ"ל ומי"ב ולמ"ו
א"כ הא דמ"ג מ"ז לא
אמר בשני אשטתו ולא כו'
פסוק מפני שקנה במחזור
לקרקע משמע דוקא במחזור
לקרקע הוא דלאו דלרנן
ופסוק ומתני' דהבא והיינו
משום דלרנן חייב וזו אלו
דבר הגמור אך מפני שקנה
במחזור לקרקע הוא דמסור
ואם היה בתלום היה חייב
א"כ אין מקום לקיים ה"ש
דהבא אף ל' יהודה א"כ
רו"ג לאכל חייב כמות
שחא חייב משום שהמקח
קובע דהו דבר הגמור והדא
לוקח לקחה הוא דפליגי ר"י
בפ"ג מה"מ ר"מ ס"א וז"ל
לחוקי דוקא בר"מ. (מש"מ)
ד"ה לקח לשלוח כו' וז"ל
דתי ה"י כו' . ובאן
האריך רב"ד ומתני' דבין
לחוקי על הי"ש וז"ל
לש"ס הירושלמי דמרי
חוקימתא ניבאו והר"ם מ"ג
באוקומתא כתיבא דה"ה
הר"ם מ"ג דהתא כר"מ
והשקו הי"ש לע"ו ג"ס
א"ל לער דר"מ באוקומתא
קתא דהר"מ לא הוכיח ר"מ
כלל ושם ר"ל לנפיק
דמקח קובע דבר של
גמול' וזו דעת הירושלמי
מובח דמתני' בשתלים
והר"ם מ"ג כתיבא פירוש
לכך פ"י הירושלמי דלין
כאן ב' אוקומתא אלא
דמשיקרא פריך מתני'
אריב וז"ל רב שמי דליק
דבר כשהכחו לארז וספיק
כר"מ כתיב' דקובע חזי
א"ש דבר של גמול'
ומש"י ר' מנח מתני' אמרה
קן וכו' והא דאמר בתיב
הכי ר"ח כ"ג ר"א לאו
לאפוגי אדרב ור' מנח
היה אלא מנחא אחריבי
היה אלא מנחא דהא
דאמר רבא"ש כתיב' דר'
יהודה הוא דאמר כן
מש"י דתי כן ר"א כ"ג
רבא"ש וכו' וז"ל עוד הר"ם
לא אול' כתיבית הירושלמי
א"ש ולא כתיבית משום
דבנ"י דין פ"א כתיבית
אמרי' דכון אין קובעין
אלא דבר שבמ"ל ומתני'

פ"י הר"ב שאין מקח קובע למעשה אלא בקונה בתלום . וכן פ"י הרמב"ם . והמיהה לי דחיסוק לאו שאיש נגמר למעשה . אבל הר"ם
כתב לקח במחזור פסוק דאין מקח קובע במחזור . אבל הלום דומי' דמחזור קובע אע"פ שלא נגמרה מלאכתו והסתחא כר"מ דלעיל
בפ' שני ע"כ . ור"ל בנשנה ה וכן הוא בירושלמי דהבא ואכפזו בסוף דבור המהמיל לקח לשלוח וכו' . ועיין פ"ג משנה ו] : [לקח .
פ"י הר"ב שתלים . וכן כתב הר"ם בשתיין איירי . ובסוף דבור דלקמן תמלא הטעם למה פירשו כן] : לקח לשלוח לחזרו פסוק .
ר"ע מברטנורה

במחזור : לקח . שתיין לשלוח לחזרו
פסוק : אם יש ביוצא בהם נספחים
בשוק . חשיבי כאילו נגמרה מלאכתן
ואין
דאין הלכה כר"י וז"ע . אבל הרמב"ם בחבורו פ"ה כתב לו שלקח וכו' . וכתב בפירושו מי שקנה תלום וכו' . והסתחא הו דומיא דלקח
במחזור ואינו ענין לר"י דלעיל . [וראי' בירושלמי לקח לשלוח לחזרו פסוק . רב אמר הוא אכור לוכל רב שמי אמר קומי רבי יוסי
בשם רבי אחא . מה דאמר רב בשהכניסו לחצר בית שמירה כר"מ . א"ר מנח מתני' אמרה קן . לקח במחזור לקרקע פסוק הא בתלום
חייב . מאלן אית ליה מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן לא ר"מ . רבי חייה בשם ר' יוחנן דר' יהודה היא . והני כן ר' יהודה אומר
בשם ר"א בן עזריה אף השולח לחזרו עטנין ושתיין וחבילי תלקן לא יאכל עד שיעשר שכן דרך בני אדם משלחין לחבריהם עטלים בדברים
הללו ע"כ . וז"ל דהני תרי אוקומתא איכא בינייהו נמי דלאוקומתא קתא מיירי במקח והוא פ"י הרמב"ם . והט"ג דנקט לקח במשנה
דהתם כך היה הגירסא ג"כ לקמן . והפ"ה הפירוש שלקח לאחר שלקח ממנו במקח שכן בפ"ג משנה ה דשנה התם הא דר' מאיר
וסם אמרו בירושלמי מה פלגי בלוקט ונותן לו אבל בלוקט לאכול וכו' וכן בכל אותה פסקה . והבי נמי מתני' דהבא דקתני לקח משמע
לקח לנורך הקונה ומאדר ארישא דלקח במחזור וכו' וקאמר שאם לקח לשלוח לחזרו פסקה ממנו . ולאוקומתא בתרא איתא כפשטא

מלאכת שלמה
אומר אף הלווקט כלכלה לשלוח לחזרו לא יאכל עד שיעשר אך מ"מ אינה קושיא
דכאן מיירי בשתיין שלא נגמרה שאינם עומדין לאכילה אך קת' יש ראו' דל"ג
ליקט דליקט מיירי מתוך שלו וא"כ ה"ל לימיר עקר כמו שאמר לעיל העוקר
שתלים אך אינה קושיא כל כך דשפיר שייך לשון ליקט בני לשלוח לחזרו אך לגרסא
דגרסי' לקט לריך לפ' דלקט קתי' אשתיים לעיל וקשה דהספיק הענין במה
שאמר לקח במחזור דלא איירי בשתיים וז"ע ע"כ . עוד כתב לקח לשלוח לחזרו
פסוק בירושלמי משמע דהאי פסוק לא קתי' לענין אכילה ערמי אלא הו דומיא
דרישא דהעוקר שתיין שר"ל שפסוק מלעשר ומותר לנטען אע"פ שלא עישר
וכן בצל דלקח במחזור לקרקע הו על זה הדרך כי ברישא אמר דין העוקר בתוך
שלו ובסיפא אמר דין הלווקט משל חזרו שגם הוא פסוק מלעשר ואח"כ אמר
כאן דין הלווקט שתלים לשלוח לחזרו שגם הוא פסוק מלעשר ומותר לשלוח בעטלים
לחזרו אע"פ שקנה אותם תלושים וכבר נתחייבו אפ"ה מותר לשלוח כן כ"ל וז"ע
ע"כ ר"ל . ובכתב הר"ם שירי"ל וז"ל לקח לשלוח לחזרו פסוק נראה ללא איתא
כר' יהודה דפירקין דלעיל ואפשר לומר דהבא מודה ר' יהודה משום דליקט
שתיין

לשתיים דלעיל וה"ק לקח שתיים במחזור לקרקע ואח"כ חזר ואמר לקח שתיים
לשלוח לחזרו וכו' אך קת' קשה למה הוצרך לומר ששתים פטורים הרי אפי'
פירות גמורין פטורין אך אפשר להרץ דמשום לפת ונעמות דלקמן שתיין הוצרך
לומר דהיו בשתיים לפסוק עכ"ל ז"ל לקח לשלוח לחזרו פסוק . יש גורסין לקח
לשלוח לחזרו וכו' והיא גרסה הרמב"ם ז"ל בפירושו וגם שם פ"ה ומשעם מקח
במחזור לקרקע פטור כדרישא . ובירוש' לייק אחר דהיינו מי משתלח
לו חייב לעשרן אפי' שאין כיוולא בהן נמכרין בשוק ואח"כ רבא"ש לימיר דדוקא
אם יש כיוולא בהן נמכרין חייב מי משתלחו לו שכן דרך בני אדם משלחין לחבריהם
עטלים בדברים הללו ואם לאו פטור ותני כן ר' יהודה אומר משום ר"א בן עזרי'
אף השולח לחזרו עטנין ושתיין והואני פשתן לא יאכל עד שיעשר ודאי שכן דרך
בני אדם משלחין לחבריהם עטלים בדברים הללו . ובכתב הר"ם יוסוף ז"ל אם יש
כיוולא בהן וכו' פ"י אם יש שתיים כיוולא בהן נמכרין לאכילה חייב וכו' דרבא"ש לקח
קתי' אלא אלה נכבטו שבאין וז"ע ע"כ . עוד כתב ברוב הספרים גרסי' לקח
לשלוח לחזרו אך בש"א גרסי' לקח וז"ע כי לעיל בני פירות קאמר רבי יהודה

הממה דרך כבוד חייב במעשר [כפ"ד מ"ג] ולהכי קאמר הכא דבלקטו
במחזור ארעמחא דהכי פסוק נס לר"י התם : ה) דה"ל נגמול' :
ריענן

ישראל תפארת יבין

דלקח במחזור בשתיין מיירי דהא קיפא לקח לשלוח לחזרו נמי בשתיין ומגרישא
וקיפא בשתיין תיעמחא נמי בשתיין ושפיר קיפא ליה תמי' איכיה מחזור אפי'
שתיין מלשון נמי הא לא נגמרו אלא כר"מ אחי' לקח לשלוח לחזרו פסוק . פ"י
הר"ב בשתיין מיירי וז"ל משום שלא נגמרו פסוק דלתי' נגמרו היינו נוקט כלכלה
דמתני' ר"י כפ' דלעיל ת"ב ושם כתיב דעיקר האיכור הוא נגמרו שאכור לשלוח
עטלים שחא יאכלם חזרו בעטלן שפסוק שהשתלח עיסקן אכל לא נגמרו מידע
ידע שלא תעשירו ומודה ר"י דפטור . והכא נגמרו לא לריך למיתני דהא חמי
נה התם דפליגי . אלא הכא משום פוגמחא דרבא"ש הני לה דאפי' בלא נגמרו
אכור . ופעמחא דרבא"ש דבשתיין גרסי' אף בלא נגמרו דאחזר בירושלמי שכן
דרך בני אדם משלחין לחבריהם עטל בדברים הללו ע"כ בלומר שהטעם והגור להקל
שאלו לשלוח עטל וגזור בהו אף בלא נגמרו אפי' נגמרו דעבדי איכורא . ובכתב
הר"ם דזה ששתלחו לו חייב לעשרן ע"כ . אבל נמנך ולא שלחן הוא מותר לאכול
מנן ערמי דהא לעיל בני כלכלה נמי לא גזרו הכתיב אפ"ה לא נמנך וז"ל הכא
דכולי האי לא גזרינן לא נגמרו אפ"ה נגמרו ולא שלחן אפ"ה שלחן . ומיהו יתכן
יותר לפרש דהשתלח קתי' דאם נמנך חייב . דלתי' מי משתלחו לו פקיפא דחייב
הס יקבעו אלאו דהא יודע שלא עסקן המשתלח וז"ל בשאר כל הפירושים וממי' איכרי'
א"י וחי חייב אכל ערמי ובעלל קבעו אלאו לא תפקדו למה נתימרי' בו
יותר מפיכותו שלו . אלא המשתלח קתי' ונמנך וכן משמע הלשון לקח לשלוח אע"פ
שלא שלח ומשום דלתיבא דר"י דמתני' לעיל ככלכלה לדידי' מי הכא דבלא נגמרו

דהבא לנמי דין לאו כר"מ הו אלא הכא במחזור שגמול' איירי כו' ע"כ . והכא מה שר"ה לפרש בירושלמי לע"ד ליה . הוא דתפס דברי הירושלמי אך בכלל דמתן להקטיו לרנן וזו א"כ אישא דבר
שמי בא לתרן לא הול' רב שמי אמר אלא אמר רב שמי כדאמר נמי א"כ א"ר מנח וז"ל לפ' במשורה דר"ה דמלתא כפטי נכסה הו דתי' משקרו חזר דלדידי' ז"ל כמ"ג
פ"י קודם ר"ל וזו א"כ אישא דה"ש ר"ל כו' דהיינא הול' דתי' כן ר"א וכו' ולא והני כן ועוד שדבר הפל הוא אומר דר"י הוא כיון דבגרייתא נמי ר"י אמר כן בשם רבא"ש א"כ דרבא"ש
הו

תוספות יום טוב מעשרות העוקר פרק ה' עובריה מברשורה

ב העוקר לפי' ע"פ פ"א
ה"י: ב' בעלים. ע"פ א"א ה"א
וה"י: ב' לא יבטור. ע"פ פ"א
המחטא ע"פ כ"י:

תוספות רע"ק

פ"ה משנה ג' (ב' י' ו' י"ג)
[במשנה] לא יבטור
אדם את פירותיו בירוש'
כפרש לא יבטור שרשו
משבאי לענות מעשרות
לפי שאינו נאמן דעובר
בשום לפני ער. ה"ר ש"י:

תוס' אנשי שם

הוא. אלא מחורבא דרב
לא לאפגוי אלא לפגוי
והיינו דמתי' אמרה דאם
שטתון לקח כמלס מלאהן
שהו געל כהדי שיהיו
לפניה לניי שטתון זה פטור
למישאר א"ע' שקנה בתורה
לפי שאין הנפק קובע אלא
השקנה לעמו השתא
אמרי' רב דדוקא משני
המתנה פטור מלמשך אלא
לו היה געל וי"ח א"כ
כלמי' מבינו אבוד וכו'.
והנה משמע ליה (הירוש'
דמתי' בשתי' חייבי ולא
בפירות גמורין וא"כ היכי
קאמר רב שני אבוד וכו'
והלא עדיין לא נמחו מ"ה'
בא ר' שני לומר שזה
דוקא בשבטי' הנזכר בו'
והדר פריך והלא חף חזר
איהו קובע בשל' גמ' ו'
וי אפסי' דרב כר"י ומתי'
מתי' אמרי' כי בו' ובער
הכי אמרי' ר"ח בשם ר'
דהאי לקט לאו בלוקא
חייבי אלא כפסחא דמתי'
שאם לקט בעל השדה שתי' א'
לשטח לחיבור א"ע' דמקשר
עליהו לא קבש לפי שלא
גמרו ור"י דפק' דע"י
הוא דמתי' ככלכלה דוקא
לפי שנמחו והכא אפי' מי
שנמחו לו פטור ור"כ'
מתי' ליה ששתתלו לו
והיינו למתי' דמתי' שדברי
ה"ר ש"י ובהנהו
כאוקומתא קמא דמתי'
מיירי במקח אלא שטתור
דאם דמתי' לה כר"י משום
דמתי' לוקמי בשתי' משום
כר"י. אלא לדין דקיי"ל
דלא כר"י מוקי' למתי'
בפירות גמורין ואחא מתי'
דרב כפשהו דדוקא שטתון
אלא לוי פטורא דחייב א'
מכניס בתר' בו' כיון שהם
פירות גמורין ולשטח דלאו
ר"מ היא. והא דקמי' רישא
לקח במתובר' בו' דדייק' היא
הע"ב כ"כ חייב י"ל דה"ל
לקח מתובר' בגון שא"ל
היך חייב זה בעשר תמי'ם
אלו ובו דייק' הא בתלום
ה"ר ר"ל בגון שלא ח"ל אלו
אלא בעבר שטתור לוי ודלמי'
פ"ג מ"ו ור"ל לאוקמא כר"י
והירוש' דאוקמא כר"י משום
לפני שהם ב"ה ע"פ פ"א

דלקט לשטח לחבורו שלא בעיני מקח וממכר ומפרשים ה"ר ש"י והר"ב דקאי אשתי' מש' דברייתא דמתי' הירושלמי עלה דמתי' דבהך אוקומתא כהכי מיירי וקאמר הירושלמי דלתי' כר' יהודה ור"ל דר"י דפרק לעיל משנה ב' דלא מחייב אלא בכלכלה ומתי' ר"י דתי' כן ר"י אומר בשם ר' אלעזר בן עזריה וכו' ובמתי' נמי ר"ל בן עזריה מחייב וכה"ל דמיירי ר"כ' במתי' שאם [ע"י] כיוולא בהן נמכרם בשוק מיירי נמי דברייתא דלוי לא חימא הכי מתניתין וברייתא קשיין אהדרי וטורא הירושלמי כי היכי דברייתא א"ר יהודה כך בשם רבי אלעזר בן עזריה כדאיתא במתי' אם כן רישא נמי רבי יהודה היא והיינו לטעמיה דלא מחייב בפרק לעיל אלא בכלכלה וה"כ פי' הרמב"ם כאוקומתא קמא. ופי' ה"ר ש"י והר"ב כאוקומתא בתרא ובהכי יכולי נמי ליישב דא"ע' דחסח לן הכא כר' יהודה אפי' לא קשיא לעיל פסקו דלא כותיה דהכי נמי לאוקומתא קמא פסקין בפרק ב' דלא כרבי מאיר א"ע' דהבא חסח כותיה אלא שטת ירוש' דמדמפרש דלתי' כר"י חו לא הוה כסהמא. וכדכתיבנא לירושלמי בפרק קמא משנה ח' בדטור המהמיל רבי יוסי מאיר אלא דלר' עיון טובא אם כך היא השיטה לעולם דלמלא דוקא חסח דלמר הירושלמי להדיא לפום כן אמר דתרא קמא רבי מאיר היא דלא חסבור כהמא ורבי יוסי והלכה כסהמא וכו' כמ"ס לבטו לעיל ע"פ: ב' טהרו מלממא. פירש הר"ב אכל לכל שאר מי' כולושין דמו [ובחוקתן] הן לממשר ולשביעיה. ולא נקט שבת לפטור כמו דנקט בספי'א שבת לחובה. וצירושלמי רבי יוחנן בשם רבי ינאי ערימה של זבלים שהשריפה שחלה מהם בשבת פטור

ב העוקר לפת (ו) וצננות (ו) מתוך שלו ונוטע לתוך שלו לורע (ח). חייב (ט) מפני שהוא גרני (י). בעלים משהשרישו בעליה (יא) טהרו מלממא (יב). נפלה עליהם מפולת והם מגולים (יג). הרי אלו כנוטעים בשדה (יד): ג' לא יבטור אדם את פירותיו (טו)

ח.ג. ב' לפת וצננות ג' צננות (ו) מתוך גיטותיו לתוך. גרני ג' צננות. משהשרישו ג' ש' משהשרישו וכו' צננות.

העלין שלהן כדרך גדילתן כנוטעים בשדה דמו והחולש מהן בשבת חייב וחייבין בשביעית ובמעשרות: ג' לא יבטור אדם פירותיו וכו'. דקטב

מלאכת שלמה
ממשר שני ומכניסן לממשר ע"י או אי נמי איכא מן העני נסי: מפני שהוא גרני. כתב ה"ר יוסף ז"ל ס"א פירקן וכתב עוד פ"י כי עשה כן לראוין לאכילה ואח"כ יתקלגו וכו' דתנן בבב' פאה וטול מן הגרן וזרע ופטור מן המעשרות עד שימרה כ"ל לחלק כי לאם לא יעקר לער ועל כן הוי גרני בגרין שאר האוכלים ולא משמע שיהלש אכל והלפת וזמנות מתחלה ועקרן לכן שאל ר"ה גרן אחר אלא זה ועל כן חייבין וכו' ע"כ: ג' לא יבטור אדם את פירותיו וכו'. ומפ' בירוש' שאפי' שמוכר שדה עם פירותיו לא אמרן דפירותא מפלה ניבא תיב

יבין תפארת ישראל
שרשים בקרקע עלייה. אפי' הוי כאלוהי הכו שרשים בקרקע מחובר: (יב) ר"ל אפי' הוי שמואלס גטורו אכל לממשר ושביעית כולושין דמי והחולשן בשבת נמי פטור ודוקא בעפר שבעלי' אכל בהשרישו ככלי אפילו לטומאה הי"ל כהלום: (יג) העלין נשארין מגולין: (יד) לכל מיני: (טו) אפי' במחובר

ראשונה
בהשרשה ולא ינחא ליה שיערשו שפסקו בכך. י"ט: בעלייהו. פי' הר"ב דוקא בעלייה ש"ס מחזיק עפר המשיכה אכל בקופה לא בעלי' דלמשמע שיערשח דקופה הוי קשאין בה עפר וא"כ בה עפר הכי הוי בעלייה. ובפסק' דעוקיין פי' הר"ב נהדיא דהזרוב בעיין שאיני נקוב כהלום הוי לעיין שמואלס וסכס פנין שזרשין בטובה הוא עם העפר. ואין לומר דקופה שכתב הר"ב נקובה מיירי וה"ל דככל דוכתא נקובה הוי כמתובר לגמרי בפס"ד דכלאיה וספ"י דשבת. היינו כשרשה כשששתון אכל אינו מתכוון הוי כהלום לגמרי חף לעיין שמואלס. דלא מסתבר לחלק כיון דנקובה כזרוב בקרקע דמי אפי' אין זולה כשהששתון לפנין שוממא מיהא אחזי גרע זעלייה. ונראה דקופה שאינה נקובה אפי' יש בה עפר קאמר הר"ב דכחלוט לגמרי דמי וה"ל דוקא בעלייה מהני עפר המשיכה וספ"י דשבת כדפי' ונראה עוד דהשרישו בעלייה משום שרשה אח האויר מחרבש וזאת ונקופה לא מהני והפסס דעלוי' שמוכר לקרקע בקרקע דמי. ולשון הר"ש דוקא השרישו בעלי' אכל השרישו בקופה בו' ולא חזיר ש"ס ע"פ המציאות וזאת משמע כדפי' ונראה עוד דהשרישו בעלייה משום שרשה אח האויר מחרבש וזאת ונקופה אכל בקופה אינו רואים את האויר ונקופה נמי אלא מלאה עפר פד שפתה שתיב כמתובר כדחן ספ"ב דעוקיין: ג' נפלה עליהן מפולת. ומתוך זה הסיו' דמחא מהם ושמיהו ש"ס פד ששרישו כיון שספגין מגולין ואיהו יוכל לעלין ע"י העלין הוי כמו גילוי דמחא שאינו מקפיד א"כ שיעשו עם סלכר הכי הם כנוטעין

לעקב כמתובר וא"כ פסק הר"מ דא"ע' דפק דלא כר"י אפי' פסק ליה דהלוקח נמחמו. ודברי הר"ם מוצרין כאוקומתא בתרא דהא הר"ם לא חזיר מקח כלל וטורא הר"ם דאף לכה אוקומתא שייך דיעו של רב דמחור בשבתו לו אבוד אם מתניסו לה"ל אפי' דמיירי בשתי' לוי ומש"ס העיקר דברי רב והאמר עליו ומעשה הנבדחו דברי ה"ר ש"י מיהו אכתי ע"ס נבן נבדחו מיהו חוה הרמב"ם ז"ל. דספן א"כ דחוקי' למתי' בלוקח דהריהו ה"ל למוקד א"כ לנבי דרב דחוקי' למתי' כר"י דע"י וכו' לפסק נהדיא דר"י דלמי' כו"ל מתקופה וכו"ל חסח ונראה משום דלא אמר כן ר"י גופיה אלא ר"ח למי' דהא אמר הכי משמי' וכיון שכן לא שכי' מתי' דמתי' ליה לרב כהדיא למתי' דר"ה ככלל' (ש"ל): בא"ד ובפרשי' הר"ם והר"ב דקאי אשתי' משום דברייתא דמתי' בו'. כן נראה ז"ל. (כ"ד): ג' בר"ב ד"ה שדרו' למעמא דמחורין דמו. ולא מקלבו שוממא וכו' עליו עמתי' עלו משוממתי' דהוריה רבנה כטורא וזעים דאפילו מחובר כ"ס טור' ע"כ שבת ד' ז"ל בעיין נקוב וכו' ה"ר שרשי' בעלייה. כמ"ס בירוש'. ובפי' הר"מ ח"כ ע"פ שא"ל אכל ובכר נספדו ע"כ ט"כ שרשי' פסקים ר' י"ד ד"ס טהרו מלממא אחרים שמוקד לקרקע בעלי' מחור' וכו' וזה ג"כ כונה ס"ד' וה"ח ש"ל: הר"ב (ה"א): ג' בשטתו לא יבטור. ומ"מ א"כ עבר ומכר א"ל להשריש

מעשרות העוקר פרק ה

ד לא ימכור... פירש הר"ב... והוא...

חלופי גרסאות

ג משבאו... ולאו בשביעית... חלופי גרסאות...

תום' אנשי שם

ע"ש ספר דתן... חלופי גרסאות... אנשי שם...

פטור ולאו... להוציא מהן משקין... פירש הר"ב...

משבאו לעונת המעשרות... למי שאינו נאמן על המעשרות... חלופי גרסאות...

למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין... חלופי גרסאות...

למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין... חלופי גרסאות...

דקעבר משום ולפני עור לא תתן... חלופי גרסאות...

משבאו לעונת המעשרות... חלופי גרסאות...

למי שאינו נאמן על המעשרות... חלופי גרסאות...

למי שאינו נאמן על המעשרות... חלופי גרסאות...

מלאכת שלמה

סיונין לבו... חלופי גרסאות... מלאכת שלמה...

מלאכת שלמה

הוא ר"מ מחר... חלופי גרסאות... מלאכת שלמה...

יבין תפארת ישראל יבין

הכרי' בה... חלופי גרסאות... תפארת ישראל...

במחצת... חלופי גרסאות... תפארת ישראל...

ראשונה

כדרכו... חלופי גרסאות... ראשונה...

משנה

כנעושי... חלופי גרסאות... משנה...

תלפזים. פ"ח פ"ח מכלום
עצם ויוג ה"ט: שאע"פ.
ש"פ מ"א מכלום מכלום כ"ט:

תום אנשי שם
כרנ"ז לר"מ כאן:
ח בר"ב ד"ה שאע"פ
שלישן כו' שלישן חוט
כו' ג"ג ר"מ והשם כיון
זהם פארין מחמ"ע אך
שייך כהם תרומה ונ"ל דאף
שהם פארין מ"מ אם קרא
עליהם שם תרומה אסור
לזרים וכה"ל מלינו לר"מ פ"י
דחומות מ"ז כשי' תמן.
ודע דבירושלמי כשנכח דה"ל
איתחא הכילו הר"ם משמע
ה"ל הרמב"ם מ"ז מחבורו
כדלה שחור טו ל"ט הר"ם.
(ר"ט):

משנה ראשונה
חשיב נמי לחיובי. ונ"ס
אמאי לא חשיב טלוה
במלה. ובתנן שביעית
פ"י בזה. ותימה הר"ם
לא פ"י טעם הני דהכל
כדישע משום הפקר אלא
נפי שידוע שהם של מ"ל:

כתב הר"ב כדחזק בנגעים. רפ"ו: [שאף על פי שחזקו מוסרסת זרע העליון של לוף ולוף הוא ממיני הבגלים: שאע"פ תרומה. כהיא דתנן בריש פירקין העוקר לפת ולנוטם שאביהן תרומה. אע"פ שאחד מכל אלו זרעני גינה שאינם מחוק שלו וטעם לתוך שלו לזרע חייב מפני שהוא גורטו. נאכלים סן תרומה וזרען. הרי הגדולים נאכלין ולא אמרינן גדולי תרומה תרומה אלא כשהזרע הזרע ואם עשאן תרומה ונטען לזרע הזרע נאכל לזרים. הר"ם]: סליק
זרע לפת וצנונות. ושאר זרעוני גנה שאינן נאכלים. פטורים מן המעשרות. ונלקחין מכל אדם בשביעית (ה). שאע"פ שאביהן תרומה (ה) הרי אלו יאכלו:

סליק מסכת מעשרות

מלאכת שלמה

קפ"ט הוא וזמן בלשון יסמנאל סניר אל דלאב פ"ה שהעוקר שלו קצר יותר מעוקר הקרקע ע"כ: ושאר זרעוני גנה שאינן נאכלין וכו'. ירושלמי הני עלה ר' יוסי אומר אף זרעני שדה כגון זרע חספס וזרע קולה וזרע זיקיא ופי' הראב"ד ז"ל בת"כ דומה כי זיקיא מין ממיני הסבעים: שאע"פ שאביהן תרומה. נפי' הרמב"ם ז"ל גם כקנת ספרים גרסינן ואע"פ ונראה דה"ל נמי

סליק פרקא וסליקא לה מסכת מעשרות. ובעזרת האחד ואין שני נתחיל מסכת מעשר שני

יבין

תפארת ישראל

יבין

בריש פ"ט דשביעית. וגם התם לא כלל הקך דהני הכא: (נה) ר"ל כמ"א שהשתלים טעטעו הזרע היו תרומה וכן אבי הזרעים האלו. והרי גדולי תרומה תרומה כפ"ט דתרומה מ"ד אפי' אלו מותרים לזרים:

הלכתא גבירתא בללא דפרק ה

פרק ה משנה א אם בשעה שעקר השתילין היה בדעתו לחזור ולנטען כדי שיתוספו בעביין אפי' הכניסן ביני וביני לבינה לא הוקבעו. ובתורתן אבילות עראי הן והנדולין. דרך כשכבר רוב מלאכתו נגמר אסור לזרוע סבל. ולא כשעקר כדי לשחוק. ולא התחיל כלל בגמ"ל. וגם מקח קובע רק בלקח בתלוש. אבל בלקח במחבר מותר לאבלו עראי כשיתלוש. וכ"כ בשלקם במחבר במחשבה לשלחן משנה דחייב במעשר לר"י [פ"ד מ"ב]. כיון שבשעה שתלוש מחובר התכוון כך. לא הוקבע:
משנה ב הנוקד פרי ארמה לזרוב לנטען לא להתעבות הפרי כ"א לתרבות זרע הו"ל כזרע תבואה שנגמ"ל. ואסורים הנדולין עראי. כצלים הלויים שנשתרשו בקרקע עליה. נחשבים כמחברים בקרקע רק לענין שנסתהר סומאה שבהן מעיקר. אבל למעשר ולשביעית ולשבת כתיבשין דמו. כפר"א כשנוקד הפרי מגולה. אבל בגמ"ל עליהן ספולת ונחמסה גוף הפרי. ורק העלים נשארו מגולים אף שהם בעליה. נחשבים לכל מילי כמחברים. ובהושרשו תוך כלי ריקם לכל מילי נחשבו כתלוש:
משנה ג פירות עד שלא הגיעו לעונת המעשרות [פ"א מ"ב] מותר למכרן לחשוד למעשרות או לשביעית. ומשהגיעו לטנה זו אסור למכרן לחשוד לכך או לכך. ואם קצת משרדו הגיעו וקצת לא. הו"ל מלקם תחלה אתן שהגיעו. ואח"כ מוכר השאר לזה או לזה:
משנה ד תבן שאחר הדישה נשאר בשבליו קצת גרעינים. תפת שנשאר בו קצת שסן: והגין שנשאר בו קצת י"ן. לא יסכרם לחשוד למעשר. ודיוגא מערך חייב במעשר. אבל פסור תרומה. דתנאי כ"ד היא שת"כ שהרם קדם שפכר אלו יד"ל הל גם על הנך שנשארים בהפסולת שיסכרו. משום דה"ל

נשלמה מסכת מעשרות